

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 13.12.2017 nr 7-2/8750
Meie 31.01.2018 nr 4/29

Arvamuse esitamine uue tarbijalemüügi direktiivi eelnõu kohta

Lugupeetud Urmas Reinsalu

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiitsministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust uue tarbijalemüügi direktiivi eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta. Järgnevalt toome välja oma peamised kommentaarid seoses antud eelnõuga:

Ettevõtte tõendamisaja pikenedamine

Hetkel kehtib võlaõigusseaduses põhimõte, et tarbijalemüügi puhul eeldatakse, et kuue kuu jooksul asja ostjale üleandmise päevast ilmnenuid lepingutingimustele mittevastavus oli olemas asja üleandmise ajal, kui selline eeldus ei ole vastuolus asja või puuduse olemusega. Uus eelnõu näeb aga ette, et antud aega pikendatakse kahe aastani ning vea põhjuste tõendamiskoormus on kaks aastat ettevõttel. Kaubanduskoja liikmed sellist muudatust ei toeta, sest liikmete hinnangul on kaks aastat liiga pikk aeg. Liikmed on välja toonud, et kaks aastat võib olla õigustatud teatud kaubaliikide puhul, kuid esmatarbekaubad ning ka näiteks autode liikuvosad ei ole tooted, mis kahe aastaga ei kulu. Kuigi siinkohal võiks väita, et sellisel juhul saab kaupleja tõendada, et tegemist on loomuliku kulumisega, on liikmed välja toonud, et väga raske on tõendada, kas pärast kaheaastast kasutamist on tootele viga tekkinud kasutamisest või tõesti oli toode defektne. Koja hinnangul tekitaks selline ajaraamistik kindlasti võimaluse ka olukorraks, kus tarbijad pahatahtlikult hakkavad täpselt enne kahe aasta möödumist oma tooteid tagasi tooma ning väitma, et tegemist ei ole loomuliku kulumisega. Kauplejad on välja toonud, et kulutused, mida tuleb sellise muudatuse järgselt hakata tegema tõendamisele, toodete vahetamisele, parandamisele ning raha tagastamisele tõstab suure tõenäosusega märgatavalt toodete hindu.

Puudusest teavitamine pärast puuduse avastamist

Teise olulise muudatusena on eelnõusse kavandatud, et tarbijalt ei tohi nõuda kauba mittevastavusest teavitamist teatud tähtaja jooksul. Hetkel on võlaõigusseaduses

sätetatud, et tarbijalemüügi puhul peab tarbija teatama asja lepingutingimustele mittevastavusest müüjale kahe kuu jooksul pärast seda, kui ta sai mittevastavusest teada. Kaubanduskoda on sellise muudatuse vastu, sest eelnõu tekitab olukorra, kus tarbija võib katkist toodet edasi kasutada ja tekitada sellele pöördumatud kahjustused, mida hiljem ei ole enam võimalik parandada. Lisaks ei pruugi hiljem olla võimalik tuvastada, millest algne puudus tekkis. Sisuliselt võib tekkida olukord, kus puudus esineb esimesel kasutamisel, kuid tarbija kasutab toodet veel pea kaks aastat ning alles siis nõuab toote parandamist. Koja liikmete hinnangul peaksid tarbijad puudustest teavitama koheselt, sest vastasel juhul võivad tarbijad rikkuda toote lõplikult. Lisaks toetab kohest teatamist asjaolu, et kui tarbijad teavitavad kauplejat koheselt, võib kehtida veel garantii, mis annab tarbijale lisaõigused ning paneb tootjale kohustuse toode koheselt asendada.

Õiguskaitsevahendite valik

Eelnõu annab tarbijale tunduvalt suuremad õigused ka õiguskaitsevahendite valikul. Nimelt tuleb eelnõu kohaselt anda tarbijale valik puudusega toote parandamise ja asendamise vahel ning tarbijat on lubatud suunata teatud valikule vaid kindlatel juhtudel- kui valitud võimalus oleks võrreldes teise võimaliku valikuga võimatu, õigusvastane või teise võimalusega võrreldes müüjale ebamõistlikult kulukas. Eelnõu annab tarbijale ka lisavõimaluse olukorras, kui müüja ei ole puudust kõrvaldanud parandamise või asendamise teel mõistliku aja jooksul ja ilma et see põhjustaks tarbija jaoks olulist ebamugavust. Nimelt peab eelnõu kohaselt sellisel juhul olema tarbijal õigus hinnaalandusele või leping lõpetada. Kaubanduskoja hinnangul on jäetud eelnõusse ebamäärased mõisted, mis muudavad olukorra kauplejate ja tarbijate jaoks väga ebaselgeks. Näiteks tuleb hakata igakordselt vaidlema selle üle, kas kulutused on ebamõistlikud ning ebamugavad ning vaidluse jätkudes peab keegi otsustama selle üle, kust algab ebamugavus ning kust algab ebamõistlikkus kulude osas. Koja liikmete hinnangul võimaldavad sellised sätted tarbijatel olukorda kurjasti ära kasutada, mis ei peaks olema eelnõu eesmärk. Lisaks on kauplejad toonud välja, et tarbijatel endal ei ole tihti võimalik hinnata, kumb on otstarbekam, kas parandamine või asendamine ning selline regulatsioon põhjustab kindlasti suurt ebaselgust.

Väheoluline puudus

Kindlasti on üheks suureks muudatuseks, mida eelnõus plaanitakse, tarbijate võimalus tootest taganeda ka olukorras, kui lepingutingimustele mittevastavus on väike. Hetkel kehtib võlaõigusseaduses põhimõte, et taganemine on võimalik, kui tegemist on olulise puudusega. Kaubanduskoda ei toeta sellist muudatust põhjusel, et see muudab seadusandluse väga ebaselgeks. Selline muudatus paneb kauplejatele kohustuse

hakata hindama igat väikest kriimustust ning ka iga kriimustuse puhul vaidlema selle üle, kas tarbija saab lepingust taganeda. Kauplejad on toonud välja, et selline muudatus viib paljude põhjendamatute tagastamisteni, mis võivad tihtipeale olla pahatahtlikud.

Juhusliku hävimise ja kahjustumise riisiko

Kui hetkel on juhusliku hävimise ja kahjustumise riisiko üleminekut seotud eelkõige valduse üleminekuga, siis eelnõu kohaselt, kui kauba pidi paigaldama tarbija, loetakse, et tarbija on saanud kauba oma valdusse, kui tarbijal on olnud paigaldamiseks mõistlik aeg, kuid mitte hiljem kui 30 päeva pärast. Koja hinnangul pikendab selline regulatsioon veelgi aega, mil kauplejal on kohustus defekti päritolu tõendada. Koja hinnangul võiks juhusliku hävimise ja kahjustumise riisiko minna üle kauba üleandmisega, sest tarbija enda valik on, millal ta kaupa soovib paigaldada.

Teistest toodetest taganemine

Hetkel ei pea tarbijale võimaldama taganemisel taganeda ka mittekohase tootega samal ajal soetatud tarvikutest. Vastavalt eelnõule, kui tarbija soetas mittenõuetekohase kauba tarvikuna koos mõne teise tootega ja kui on alust leping lõpetada, võib tarbija lepingu lõpetada kõikide nende toodete osas. Koja hinnangul tuleks seda sätet täpsustada, sest hetkel tekib küsimus, millised tooteid ikkagi on silmas peetud ja kust jookseb piir. Ka Koja liikmed on tõstatanud küsimusi, et kas näiteks ostes toolid ja laua on tegemist komplektiga ja kui üks tool ei sobi on võimalik saata tagasi kogu komplekt. Samuti tekib küsimus näiteks köögimööbli puhul, kus müüja müüb koos mööbliga ka tehnika ning pliidi üks plaatidest ei tööta. Eenõust ei tulene selgelt, kas ka sellisel juhul on tarbijal õigus ka köögimööblit taganeda. Eelnevast tulenevalt tuleks eelnõus toodud põhimõtet täpsustada selliselt, et siduda omavahel toode ja tarvikud, mis on hädavajalikud toote sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Vastasel juhul jätab käsitus liiga laiad võimalused sätete tõlgendamiseks.

Tarkade kaupade müük

Kaubanduskoja hinnangul on keeruline kohaldada sama regulatsiooni täiesti erinevat tüüpi kaupadele. Kuigi ka tarkade kaupade puhul kehtivad Kaubanduskoja eelnevast väljendatud seisukohad seoses direktiivi muudatustega, tuleks kaaluda ka täiesti erineva regulatsiooni loomist, kui ka seda ala soovitakse katta. Lisaks tuleks täpsustada, millised on targad kaubad ning millised tooted sinna alla kuuluvad.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Koja hinnangul sätestab eenõu kauplejatele väga palju ebaselgeid kohustusi. Kui muudatused jõustuvad praegusel kujul, suureneb kindlasti vaidluste arv kauplejate ja tarbijatel vahel. Lisaks võivad muudatused suurendada ka toodete hindu, sest kuskilt tuleb leida raha kõikide vaidluste pidamiseks ning toodete parandamiseks, asendamiseks ning raha tagastamiseks. Kaubanduskoja liikmete hinnangul ei toeta muudatust ka tarbijate praegune tendents, mis näitab, et tarbijad on pigem väga hinnatundlikud ning kui neil on valida palju odavama hinna ja oma õiguste tagamise vahel, valivad nad pigem odava hinna. Seda näitab ka kolmandatest riikidest tellitavate kaupade hulga suurenemine.

Kaubanduskoda palub Eestil mitte toetada antud direktiivi osas, millega suurendatakse ettevõtetele praegu Eestis kehtivaid kohustusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Liisu Lehtsalu Liisu.Lehtsalu@koda.ee 6040072